

**PL-BY-UA
2014-2020**

Founded by
the European Union

**Folder
Буклет**

**PL-BY-UA
2014-2020**

Founded by
the European Union

**Folder
Буклет**

Opracowanie merytoryczne:

Tomasz Hryciuk, Szabliij O. I., Mucha B. P., Gurin A. W., Zinkiewicz M. W., pracownicy SLGD „Tygiel Doliny Bugu”, Agencji Rozwoju Ekonomicznego Regionu Kamianka – Bużna

Content prepared by:

Tomasz Hryciuk, Szabliij O. I., Mucha B. P., Gurin A. W., Zinkiewicz M. W., the staff of 'Local Action Group – Bug Valley Melting Pot' Association, NGO Local Agency of Economic Development of Kamyanka-Buzka District

Мериторична обробка:

Томаш Грицюк, Шаблій О. І., місцевого Муха Б. П., Гурін А. В., Зінкевіч М. В., працівники СЛГД «Тигель Долини Бугу», Агенція економічного розвитку Кам'янка -Бузького району

Fotografie: Igor Shkaraban, Michał Zabokrzecki, Piotr Komoń

Photos: Igor Shkaraban, Michał Zabokrzecki, Piotr Komoń

Фотографії: Ігор Шкарабан, Міхал Забокшецькі, Пйотр Комонь

ISBN 978-83-960215-0-2

Spis treści

1. Rezerwat przyrody Kózki.	4
2. Rezerwat przyrody Wydma Mołożewska.	8
3. Rezerwat przyrody Góra Uszeście.	12
4. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Głogi.	16
5. Obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska.	20
6. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu.	24
7. Obszar Natura 2000 Schrony Brzeskiego Rejonu umocnionego.	28
8. Obszar Zachodniego Bugu – Małe Polesie- w obwodzie lwowskim.	31
9. Obszar zimowania łabędzi niemych (<i>Cygnus olor</i>) w Dobrotowrze.	41
10. Informacja turystyczna.	45
11. Niekomercyjne atrakcje turystyczne.	48
12. Informacje o projekcie	51

Table of content

1. Nature Reserve Kózki.	6
2. Nature Reserve Mołożew Dune.	10
3. Nature Reserve Uszeście Hill.	14
4. Nature and Landscape Complex Głogi.	18
5. Natura 2000 Area – Bug Refuge.	22
6. Natura 2000 Area – Lower Bug Valley.	26
7. Natura 2000 Area – Shelters of Brzesko Fortified Area.	29
8. Western Bug Area – Little Polesie – in Lviv Oblast.	33
9. Area of wintering of mute swans (<i>Cygnus Olor</i>) in Dobrotvir.	43
10. Tourist information.	46
11. Non-commercial tourist attractions.	49
12. Information about the project	52

Зміст

1. Природний заповідник Кузкі.	7
2. Природний заповідник Моложевська дюна.	11
3. Природний заповідник Гора Ушесьце.	15
4. Природно-ландшафтний комплекс Глоги.	19
5. Територія Натура 2000 Остоja Надбужанська.	23
6. Територія Натура 2000 Долина Нижнього Бугу.	34
7. Територія Натура 2000 Сховища Берестейського укріпленого району.	30
8. Територія Західного Бугу – Мале Полісся – у Львівській області.	34
9. Територія зимівлі лебедів-шипунів (<i>Cygnus olor</i>) у Добротворі.	44
10. Туристична інформація.	47
11. Некомерційні туристичні об'єкти.	50
12. Інформація про проект	52

1. Rezerwat przyrody Kózki

Położenie: gmina Sarnaki

Powierzchnia: 82,12 ha

Rok utworzenia: 2000

Typ rezerwatu: faunistyczny

Cel ochrony: zabezpieczenie środowiska bytowania oraz stanowisk lęgowych gatunków ptaków charakterystycznych dla doliny rzeki Bug oraz nadrzecznych plaż, muraw i starorzeczy

Rezerwat przyrody położony jest w gminie Sarnaki koło miejscowości Kózki, na obszarze Parku Krajobrazowego Podlaski Przełom Bugu. Jest to jeden z najciekawszych ornitologicznych rezerwatów w dolinie Bugu. O jego specyfice i walorach przyrodniczych decyduje występowanie kilku rzadkich gatunków ptaków. Ma tu swoją ostoję sieweczka obrożna, sieweczka rzeczna, rybitwa białoczelna i czajki. Cechą charakterystyczną rezerwatu jest występowanie muraw napiaskowych. Są to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste, zbliżone charakterem do muraw kserotermicznych, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, edaficznymi i antropogenicznymi. Mają zwykle postać niskich, luźnych i dość barwnych zbiorowisk trawiastych, o wyraźnej kępiastej budowie oraz bogatej i zróżnicowanej florze naczyniowej, często z udziałem gatunków rzadkich i zagrożonych w skali Polski.

Roślinność muraw napiaskowych stabilizowana jest i w dużej mierze kształtowana w wyniku ekstensywnej gospodarki pasterskiej. Po zaprzestaniu użytkowania zbiorowiska te przekształcają się, w drodze sukcesji wtórnej, w zarośla a następnie las (najczęściej ubogi bór sosnowy). Głównym zagrożeniem dla istnienia i funkcjonowania ciepłolubnych muraw napiaskowych jest sukcesja wtórna. Utrzymanie pełnego bogactwa florystycznego tych siedlisk wymaga podjęcia zabiegów czynnej ochrony poprzez odkrzaczanie i usuwanie nalotów drzew sosny, wierzby i brzozy.

Ze względu na bardzo dużą wrażliwość siedlisk ptaków oraz gatunków roślin na antropopresję, obszar rezerwatu nie został udostępniony do zwiedzania. Stosując się do zakazów tu obowiązujących, mamy osobisty wkład w ochronę tego cennego miejsca.

Nature Reserve Kózki

Location: Sarnaki Commune

Area: 82.12 ha

Established: 2000

Type of the reserve: faunal

Aims of protection: To protect the living environment and breeding sites of bird species typical for the Bug river valley and river banks, meadows and oxbow lakes

The reserve is located within the territory of Podlasie Bug Gorge Landscape Park, in Sarnaki commune, near Kózki. It is one of the most interesting reserves in the Bug valley in terms of ornithology. There are a few very rare species that inhabit this area, and that makes this reserve unique. These bird species include: a common ringed plover (*Charadrius hiaticula*), a little ringed plover (*Charadrius dubius*), a little tern (*Sternula albifrons*), a northern lapwing (*Vanellus vanellus*). Sandy grasslands are typical for this reserve. These are thermophilic complexes of grass, similar to xerothermic grasslands. Suitable climate, edaphic and anthropogenic conditions must be met for them to grow. Sandy grasslands usually are short, incompact, and quite colorful complexes of grass, with visible clumps and rich and diverse vascular plants, often including very rare and endangered species in Poland.

The flora of sandy grasslands is stabilized and shaped mostly by extensive pastoralist activity. After the grasslands are ceased to be used, they transform in the process of secondary succession into spinneys and later – forest (usually dominated by pines). The main threat to the existence and functioning of thermophilic sandy grasslands is the process of secondary succession. In order to maintain floral richness of these areas, it is necessary to actively protect them by removing saplings of pine, willow and birch.

Due to high sensitivity of birds and plants' habitats to human impact on the environment, the area of the reserve is not open to the public. By following the restrictions placed here, we contribute to the protection of this valuable place.

Розташування: Гміна Сарнакі

Площа: 82,12 га

Рік створення: 2000

Тип заповідника: фауністичний

Мета захисту: охорона оселищ та місця розмноження видів птахів, характерних для долини річки Буг та прибережних пляжів, луків та старорічищ

Природний заповідник розташований у гміні Сарнакі поблизу міста Кузкі, на території Ландшафтного парку Ущелини Підляського Бугу. Це один з найцікавіших орнітологічних заповідників у долині Бугу. Його специфіка та природні цінності визначаються наявністю кількох рідкісних видів птахів. Тут гніздяться пісочник великий, пісочник малий, крячок малий та чайки. Характерною особливістю заповідника є наявність піщаних луків. Це теплолюбні лугові угруповання, за своєю природою схожі на ксеротермічні луки, поява яких зумовлена кліматичними, едафічними та антропогенними умовами. Зазвичай вони мають вигляд низьких, вільних і досить барвистих трав'яних скупчень, з виразною жорсткою структурою та багатою і різноманітною судинною флорою, часто з рідкісними та зникаючими видами у Польщі.

Рослинність піщаних луків стабілізується і значною мірою формується в результаті поширеного випасання худоби. Після припинення їх використання ці території через вторинну сукцесію перетворюються на хащі, а потім на ліс (зазвичай це бідний сосновий ліс). Основною загрозою для існування та функціонування теплолюбних піщаних луків є вторинна сукцесія. Збереження повного флористичного багатства цих оселищ вимагає активних заходів захисту шляхом видалення кущів та видалення саджанців сосен, верб та берез.

Через дуже високу чутливість місць проживання птахів та видів рослин до антропопресу територія заповідника є закритою для відвідування. Дотримуючись чинних тут заборон, ми робимо особистий внесок в охорону цього цінного місця.

2. Rezerwat przyrody Wydma Mołożewska

Położenie: gmina Jabłonna Lacka

Powierzchnia: 63,80 ha

Rok utworzenia: 1987

Typ rezerwatu: ornitologiczny

Cel ochrony: zachowanie lęgowych stanowisk rzadkich gatunków ptaków oraz miejsc koncentracji ptaków w okresie jesienno – zimowo – wiosennym

Rezerwat przyrody Wydma Mołożewska położony jest w gminie Jabłonna Lacka koło miejscowości Mołożew - wieś na obszarze Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Jest to jeden z najciekawszych ornitologicznych rezerwatów w Polsce, obejmujący fragment rozległych nadbużańskich pastwisk, które przechodzą w piaszczyste plaże w pobliżu rzeki Bug. O jego specyfice i walorach przyrodniczych decyduje występowanie kilku rzadkich gatunków ptaków. Największą rzadkość stanowi kulon będący na granicy wymarcia. Ma tu swoją ostoję sieweczka obrożna, biegus zmienny. Spotyka się ponadto brodziec krwawodziobego, rycyka, świergotka polnego, rybitwy i mewy. Na przelotach spotyka się także bataliony, szablodzioby, ostrygojady, dubelty, gęsi oraz kaczki.

Największym zagrożeniem dla występujących tu gatunków jest zanik ich legowisk, żerowisk, miejsc jesiennej, zimowej i wiosennej koncentracji na skutek postępującej sukcesji wtórnej w postaci samosiewów drzew i krzewów. Kolejnym zagrożeniem jest zaniechanie rolniczego użytkowania tego terenu, a w szczególności wypasu bydła na nadbużańskich łąkach oraz ubywanie naturalnych plaż i ich nadmierna penetracja przez ludzi na skutek pozyskiwania kruszywa i powstawania dzikich wysypisk śmieci.

Rezerwat Wydma Mołożewska nie został udostępniony do zwiedzania. Należy stosować się do obowiązujących tu zakazów. W ten sposób przyczynimy się do zachowania tego cennego przyrodniczo miejsca.

Nature Reserve Mołożew Dune

Location: Jabłonna Lacka Commune

Area: 63.80 ha

Established: 1987

Type of the reserve: ornithological

Aims of protection: to preserve breeding sites of rare bird species and concentration places of birds during autumn, winter and spring

Nature Reserve Mołożew Dune is located within the territory of Bug Landscape Park, in Jabłonna Lacka Commune, near Mołożew-Wieś. It is one of the most interesting ornithological reserves in Poland, which covers parts of wide meadows turning into sandy beaches by the river Bug. There are a few very rare species that inhabit this area, and that makes this reserve unique. The rarest of them is an Eurasian stone curlew (*Burhinus oedicnemus*), which is on the verge of extinction. Apart from that, there is also a common ringed plover (*Charadrius hiaticula*) and a dunlin (*Cialidris alpine*). One may also find a common redshank (*Tringa tetanus*), a black-tailed godwit (*Limosa limosa*), a tawny pipit (*Anthus campestris*), a common tern (*Sterna hirundo*) and seabirds (*Laridae*). During the migration period, it is also possible to spot a ruff (*Calidris pugnax*), a pied avocet (*Recurviorstra avosetta*), an Eurasian oystercatcher (*Haematopus ostralegus*), a great stipe (*Gallinago media*), a goose and a duck.

The biggest threat to the species in the region is the extinction of their habitats, feeding spots and places of their autumn, winter and spring concentration due to advancing secondary succession into spinneys and forests. The next threat is the cessation of agricultural utilization of this terrain, especially cattle grazing on the meadows by the river Bug and the reduction of natural beaches and their excessive penetration by humans in pursuit of construction aggregate, as well as creation of illegal garbage dumps.

Nature Reserve Mołożew Dune is not open to the public. One must follow the existing restrictions. That way, we contribute to the preservation of this valuable place.

Природний заповідник Моложевска дюна

Розташування: Гміна Яблонна-Ляцька

Площа: 63,80 га

Рік створення: 1987

Тип заповідника: орнітологічний

Мета захисту: збереження місць розмноження рідкісних видів птахів та місць концентрації птахів в осінній, зимовий та весняний період

Природний заповідник Моложевска дюна розташований у Гміні Яблонна-Ляцька поблизу місцевості Моложів – Село на території Надбужанського ландшафтного парку. Це один з найцікавіших орнітологічних заповідників у Польщі, який охоплює фрагмент надбужанських пасовищ, котрі переходять у піщані пляжі поблизу річки Буг. Його специфіка та природні цінності визначаються наявністю кількох рідкісних видів птахів. Найбільша рідкість - це Лежень, який знаходиться на межі зникнення. Тут гніздяться пісочник великий та побережник чорногрудий. Також зустрічаються коловодник звичайний, грицик великий, щеврик польовий, крячкові та мартиніві. На перельотах зустрічаються також брижачі, чоботарі, кулики-сороки, баранці великі, гуси та качки.

Найбільшою загрозою для видів, що трапляються тут, є зникнення їхніх місць розмноження, годівлі, місць осінньої, зимової та весняної концентрації в результаті прогресуючої вторинної сукцесії у вигляді самосіву дерев та чагарників. Іншою загрозою є відмова від сільськогосподарського використання цієї території, зокрема випасання худоби на луках Бугу, а також зникнення природних пляжів та надмірне проникнення на них людей в результаті видобутку каміння та утворення сміттєзвалищ у дикій природі.

3. Rezerwat przyrody Góra Uszeście

Położenie: gmina Mielnik

Powierzchnia: 11,98 ha

Rok utworzenia: 1985

Typ rezerwatu: florystyczny

Cel ochrony: zachowanie stanowisk wielu rzadkich gatunków roślin kserotermicznych

Rezerwat przyrody Góra Uszeście położony jest w gminie Mielnik. Razem z Górą Rowską oraz Zespołem Przyrodniczo-Krajobrazowym „Głogi” obejmuje najważniejsze (obok dolin: dolnej Odry i dolnej Wisły) zgrupowanie muraw kserotermicznych w północnej Polsce. Rezerwat obejmuje dwa pagórki morenowe o stromych zboczach, tzw. Duże i Małe Uszeście. Specyficzne warunki Góry Uszeście, podobnie jak i okolice Mielnika, spowodowały nagromadzenie w tym regionie wielu gatunków ciepłolubnych. Murawy w rezerwacie Góra Uszeście zajmują strome zbocza doliny Bugu i rozwijają się na podłożu kredowym, co sprzyja ich niezwykle bogactwu florystycznemu. Występują tam gatunki z polskiej „Czerwonej listy roślin zagrożonych wyginięciem”: sasanka łąkowa, wężymord stepowy, marzanka wonna, oraz inne gatunki rzadkie i chronione: goryczka krzyżowa, zawilec wielkokwiatowy a także m.in. czosnek skalny, aster gawędka, główienka wielkokwiatowa, gorysz siny, dziewanna fioletowa, tymotka Boehmera i inne.

Największym zagrożeniem dla występujących tu gatunków jest ich zanik na skutek postępującej sukcesji wtórnej w postaci zarośli.

Rezerwat jest także udostępniony dla turystów. Taras widokowy jest doskonałym punktem widokowym na dolinę Bugu.

Nature Reserve Uszeście Hill

Location: Mielnik Commune

Area: 11.98 ha

Established: 1985

Type of the reserve: floral

Aims of protection: to preserve the habitats of rare xerothermic plants

The Nature Reserve Uszeście Hill is located in Mielnik Commune. Together with Rowska Hill and Nature and Landscape Complex "Głogi" covers the most important groups of xerothermic grasses in the northern part of Poland (other similar environments can be found in lower Odra valley and lower Vistula valley). The reserve covers two moraine hills with steep slopes (so called Big and Little Uszeście). Unique natural environment of Uszeście Hill and Mielnik region led to the creation of many thermophilic species. Steep slopes of the Uszeście Hill are covered with grasslands, which develop impressive floral environment thanks to chalky soils. Species from Polish "Red Book of endangered Plant Species" can be spotted there: a small pasque flower (*Anemone pratensis*), a scorzonera, a sweet woodruff (*Galium odoratum*) and other protected species: a star gentian (*Gentiana cruciata*), a snowdrop anemone (*Anemonoides sylvestris*), an aging chive (*Allium senescens*), an European Michaelmas daisy (*Aster amellus*), a large-flowered selfheal (*Prunella grandiflora*), Peucedanum cervaria, a purple mullein (*Verbascum phoeniceum*), a Boehmer's timothy (*Phleum Phleoides*) and others.

The biggest threat to the species in the region is their extinction due to advancing secondary succession into spinneys and forests.

The reserve is open to the public. The view terrace is a great place to see the Bug valley.

Природний заповідник Гора Ушесьце

Розташування: Гміна Мельник

Площа: 11,98 га

Рік створення: 1985

Тип заповідника: флористичний

Мета захисту: збереження місць багатьох рідкісних ксеротермічних видів рослин

Природний заповідник Гора Ушесьце розташований у гміні Мельник. Разом з Ровською горою та природно-ландшафтним комплексом Глоґи охоплює найважливішу (біля долин: нижньої Одри та нижньої Вісли) групу ксеротермічних пасовищ на півночі Польщі. Заповідник включає два моренних пагорби з крутими схилами, так звані Великі і Малі Ушесьце. Специфічні умови Гори Ушесьце, а також околиць Мельника призвели до скупчення багатьох теплолюбних видів у цьому регіоні. Трав'яні місцевості у заповіднику Гора Ушесьце займають круті схили долини Бугу і розвиваються на основі з крейди, що сприяє їхньому надзвичайному флористичному багатству. Тут зустрічаються види з польського «Червоного списку зникаючих рослин»: сон лучний, зміячка пурпурова, підмаренник запашний та інші рідкісні та заповідні види: тирлич хрещатий, анемона лісова та, серед іншого, часник постарілий, айстра волове око, смовдь оленяча, дивина фіолетова, тимофіївка степова та інші.

Найбільшою загрозою для видів, що тут зустрічаються, є їх зникнення в результаті прогресуючої вторинної сукцесії у вигляді чагарників.

Заповідник відкритий для туристів. Оглядовий майданчик є чудовою оглядовою точкою на долину Бугу.

4. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Głogi

Położenie: gmina Mielnik

Powierzchnia: 50,85 ha

Rok utworzenia: 1994

Cel ochrony: ochrona fragmentu krawędzi przełomowej doliny Bugu, charakteryzującej się bogatą rzeźbą terenu, rzadką roślinnością kserotermiczną i wysokimi walorami krajobrazowymi

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Głogi” położony jest w gminie Mielnik. Szczególną wartość tego obiektu stanowią dobrze zachowane utwory polodowcowe w postaci serii wzniesień o znacznej wysokości względnej, przecinane siecią wąwozów powstałych w wyniku działalności erozyjnej wód, spływających z wysoczyzny do doliny Bugu.

Występuje tam szereg gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem, takich jak chronione: goryczka krzyżowa i zawilec wielkokwiatowy, a także m.in. czosnek skalny, aster gawędka, dziurawiec skąpokwiatowy, tymotka Boehmera i inne.

Największym zagrożeniem dla występujących tu gatunków jest ich zanik na skutek postępującej sukcesji wtórnej w postaci zarośli.

Teren zespołu przyrodniczo-krajobrazowego został udostępniony zwiedzającym oraz zagospodarowany turystycznie. Utworzono tutaj cztery terenowe ścieżki edukacyjno - poznawcze, o łącznej długości ponad 3,5 km i o różnym stopniu trudności. Na szczycie wzniesienia znajduje się również wieża widokowa, skąd rozpościera się przepiękny widok na dolinę Bugu.

Nature and Landscape Complex Głogi

Location: Mielnik Commune

Area: 50.85 ha

Established: 1994

Aims of protection: to preserve the part of the gorge of river Bug with its rich land relief, rare xerothermic plants and high value of the landscape

Nature and Landscape Complex Głogi is located in Mielnik Commune. Its unique value comes from well-preserved post-glacial forms, such as several hills of significant relative height and a network of gorges, created as a result of erosive activity of water, flowing from the uplands to the river Bug valley.

There are several rare and endangered species that can be found there, such as: a star gentian (*Gentiana cruciata*), a snowdrop anemone (*Anemonides sylvestris*), as well as an aging chive (*Allium senescens*), an European Michaelmas daisy (*Aster amellus*), a pale St. John's-wort (*Hypericum montanum*), a Boehmer's timothy (*Phleum phleonides*) and others.

The biggest threat to the species in the region is their extinction due to advancing secondary succession into spinneys.

The Landscape and Nature Complex Głogi is available to the public and equipped with tourist infrastructure. There are four educational paths of a total length of 3.5 km and various level of difficulty. On top of the hill there is also a view tower from which visitors can admire the beautiful view of the Bug river valley.

Природно-ландшафтний комплекс Глоґи

Розташування: Гміна Мельник

Площа: 50,85 га

Рік створення: 1994

Мета захисту: охорона фрагменту краю долини ущелини Бугу, який характеризується багатим різноманіттям території, рідкісною ксеротермічною рослинністю та високою ландшафтною цінністю

Природно-ландшафтний комплекс Глоґи розташований у гміні Мельник. Особливою цінністю цього об'єкта є добре збережені післяльодовикові утворення у вигляді низки пагорбів з великою відносною висотою, порізаних мережею ярів, утворених в результаті ерозійної активності вод, що стікають з плато в долину Бугу.

Зустрічається ряд рідкісних видів, що знаходяться під загрозою зникнення, таких як заповідні види: тирлич хрещатий, анемона лісова та, серед іншого, часник постарілий, айстра волове око, звіробій малоквітковий, тимофіївка степова та інші. Найбільшою загрозою для видів, що тут зустрічаються, є їх зникнення в результаті прогресуючої вторинної сукцесії у вигляді чагарників.

Територія природно -ландшафтного комплексу відкрита для відвідувачів та облаштована для туристів. Тут створено чотири польові освітньо-пізнавальні стежки загальною протяжністю понад 3,5 км та з різними рівнями складності. На вершині пагорба є також оглядова вежа, з якої відкривається прекрасний вид на долину Бугу.

5. Obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska

Kod obszaru: PLH140011

Powierzchnia: 46 036,7 ha

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO)

Status obszaru: obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW)

Obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska położony jest na terenie trzech województw: lubelskiego, podlaskiego i mazowieckiego, rozciągając się wzdłuż 260-kilometrowego odcinka rzeki Bug od ujścia rzeki Krzny, aż do Jeziora Zegrzyńskiego. Na terenie LGD obejmuje powiaty: sokołowski, siedlecki, łosicki oraz siemiatycki.

Dominację stanowią siedliska nieleśne tj. łąki, pastwiska i uprawy rolnicze. Na szczególną uwagę zasługują również nadrzeczne lasy, które zajmują niecałe 20% obszaru.

W granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska występuje 16 typów siedlisk przyrodniczych, uznanych za zagrożone w skali całego kontynentu i chronionych we wszystkich krajach Unii Europejskiej na mocy tzw. Dyrektywy Siedliskowej. Są to m.in.: łąki ekstensywnie użytkowane, łągi wierzbowo-topolowe, łąki selernicowe, starorzecza, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, grądy, murawy kserotermiczne i napiaskowe oraz wydmy śródlądowe. Na tym obszarze występuje także ponad 20 gatunków roślin i zwierząt, które zostały wymienione w załączniku do tzw. Dyrektywy Siedliskowej i podlegają ochronie prawnej. Wśród ssaków należy wymienić bobra, wydrę oraz wilka. Płazy i gady są reprezentowane przez traszkę grzebieniastą, kumaka nizinnego oraz żółwia błotnego. Obszar ostoji jest jednym z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Występuje tutaj 10 gatunków ryb z załącznika do ww. Dyrektywy, a wśród nich m.in. koza złotawa, boleń i piskorz. Można tu również spotkać 4 gatunki bezkręgowców, w tym 2, które mają status priorytetowych tj. czerwńczyk nieparek oraz pachnica dębowa. Na terenie obszaru występują stanowiska rzadkich trzech gatunków roślin wymieniowych w załączniku do ww. Dyrektywy tj. leniec bezpodkwiatowy, sasanka otwarta oraz starodub łąkowy.

Natura 2000 Area – Bug Refuge

Code of the area: PLH140011

Area: 46 036.7 ha

Form of Natura 2000 protection: Special Area of Conservation

Status of the area: Site of Community Importance

Natura 2000 Area – Bug Refuge is located in three voivodships: Lubelskie, Podlaskie and Mazowieckie, stretching over 260 kilometres along the river Bug from Krzna river estuary to Zegrzyńskie Lake. In terms of the area of activity of the Local Action Group, this area covers the following poviats: Sokółów Podlaski, Siedlce, Łosice and Siemiatycze.

The main part of this the Bug Refuge area is covered with meadows, pastures and farmlands. Forests, covering less than 20% of the area, are also worth noticing.

Within the Bug Refuge Natura 2000 Area, there are 16 types of habitats, that are considered endangered in the scale of the entire continent and are protected in all EU countries based on Habitats Directive. These habitats include: extensively used meadows, broods of willows and poplars (*Salici-Populetum*), *Cnidion* meadows, oxbow lakes, *Molinia* meadows on calcareous, peaty or clayey-silt-laden soils, *Galio-Carpinetum* oak-hornbeam forests, calcareous grasslands (*Festuco-Brometea*), sandy grasslands, inland dunes. On that territory, there are over 20 species of plants and animals included in the appendix to the Habitats Directive and are legally protected. Among the mammals, we can mention a beaver, an otter and a wolf. Amphibians and reptiles are represented by a northern crested newt (*Triturus cristatus*), an European fire-bellied toad (*Bombina orientalis*) and an European pond turtle (*Emys orbicularis*).

The area of the Bug Refuge is one of the most important places in Poland for the protection of fish. Ten species from the appendix to the Habitats Directive can be spotted here, for example: a Sabanejewia aurata, an asp (*Leuciscus aspius*), a weatherfish (*Misgurnus fossilis*). There are also four species of invertebrates, including two with priority status: a large copper (*Lycaena dispar*) and a hermit beetle (*Osmoderma eremita*). In the Bug Refuge, there are the habitats of three rare plants, mentioned in the appendix to Habitats Directive: *Thesium ebracteatum*, *Pulsatilla patens* and *Angelica palustris*.

Код території: PLH140011

Площа: 46 036,7 га

Форма охорони в рамках мережі Натура 2000: спеціальна територія охорони оселищ (SOO)

Статус території: територія громадського значення (OZW)

Територія Натура 2000 Остоя Надбужанська розташована на території трьох воєводств: Люблінського, Підляського і Мазовецького, простягаючись на відстань 260 км відрізка річки Буг від гирла річки Крна до Зегжинського озера. На території Локальної групи дій включає повіті: Соколовський, Седлецький, Лосицький та Сім'ятицький.

Переважають нелісові оселища, такі як луки, пасовища і сільськогосподарські угіддя. Особливої уваги заслуговують також прибережні ліси, які займають майже 20% території.

В межах території Натура 2000 Остоя Надбужанська зустрічається 16 видів природних оселищ, визнаних зникаючими у масштабах цілого континенту та заповідних у всіх країнах Європейського Союзу на підставі так званої Оселищної Директиви. Це, зокрема: луки, які широко використовуються, прибережні ліси з вербами та тополями, заплавні луки річкових долин, стариці, заболочені луки молінії, дубово-грабові ліси, ксеротермічні та піщані луки та внутрішні дюни. На цій території також зустрічаються понад 20 видів рослин і тварин, які були вказані у додатку до так званої Оселищної Директиви, і підлягають правовій охороні. Серед ссавців можна виділити бобра, видру та вовка. Земноводня та плазуни представлені великим тритоном гребінчастим, жабою червочеревою та європейською ставковою черепахою.

Територія притулку є однією з найважливіших територій охорони іхтіофауни в Польщі. Тут зустрічається 10 видів риб із додатка до вищезазначеної директиви, у тому числі, щипавка золотиста, білізна звичайна і в'юн звичайний. Також тут можна зустріти 4 види безхребетних, у тому числі 2, які мають пріоритетний статус, тобто дукачик непарний та жук –самітник. На цій території зустрічаються місця 3 рідкісних видів рослин, перелічених у додатку до вищезазначеної директиви, тобто льонолижник безприквітковий, сон розкритий та дягель болотяний.

6. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu

Kod obszaru: PLB140001

Powierzchnia: 74 309,92 ha

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)

Status obszaru: obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu położony jest na terenie trzech województw: lubelskiego, podlaskiego i mazowieckiego, rozciągając się wzdłuż 260-kilometrowego odcinka rzeki Bug od ujścia rzeki Krzny, aż do Jeziora Zegrzyńskiego. Na terenie LGD obejmuje powiaty: sokołowski, siedlecki, łosicki oraz siemiatycki.

Ze względu na naturalny charakter rzeki oraz bogactwo ptaków obszar ten, został objęty ochroną

w ramach europejskiej sieci Natura 2000 jako obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Dolnego Bugu”.

W granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Są to m.in.: gadożer, kulon, bączek, bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, kszyszek, kulik wielki, płaskonos, podróżniczek, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna, zimorodek, bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik.

Natura 2000 Area – Lower Bug Valley

Code of the area: PLB140001

Area: 74 309.92 ha

Form of Natura 2000 protection: Special Protection Area

Status of the area: Special Protection Area

Natura 2000 Area – Lower Bug Valley is located in three voivodships: Lubelskie, Podlaskie and Mazowieckie, stretching over 260 kilometres along the river Bug from Krzna river estuary to Zegrzyńskie Lake. In terms of the area of activity of the Local Action Group, this area covers the following poviats: Sokółów Podlaski, Siedlce, Łosice and Siemiatycze.

Due to the natural character of the river and rich diversity of bird species, this area is protected as one of the Natura 2000 Special Protection Areas “Lower Bug Valley”.

In the Natura 2000 Area – Lower Bug Valley, there are at least 22 species of birds mentioned in Appendix 1 to the Birds Directive and 6 species mentioned in the Polish Red Book. This includes a short-toed snake eagle (*Circaetus gallicus*), an Eurasian stone-curlew (*Burhinus oedicephalus*), a little bittern (*Ixobrychus minutus*), a black stork (*Ciconia nigra*), a common sandpiper (*Actitis hypoleucos*), a garganey (*Spatula querquedula*), a northern lapwing (*Vanellus vanellus*), a grey heron (*Ardea cinerea*), a common redshank (*Tringa tetanus*), a common snipe (*Gallinago gallinago*), an Eurasian curlew (*Numenius arquata*), a northern shoveler (*Spatula clypeata*), a bluethroat (*Luscinia svecica*), a little tern (*Sternula albifrons*), a black tern (*Chlidonias niger*), a common tern (*Sterna hirundo*), a black-tailed godwit (*Limosa limosa*), a little ringed plover (*Charadrius dubius*), a common ringed plover (*Charadrius hiaticula*), a common kingfisher (*Alcedo atthis*), a white stork (*Ciconia ciconia*), a black kite (*Milvus migrans*), a corn crake (*Crex crex*), a water rail (*Rallus aquaticus*) and a green sandpiper (*Tringa ochropus*).

Код території: PLB140001

Площа: 74 309,92 га

Форма охорони в рамках мережі Натура 2000: територія особливої охорони птахів (OSO)

Статус території: територія особливої охорони птахів (OSO)

Територія Натура 2000 Долина Нижнього Бугу розташована на території трьох воєводств: Люблінського, Підляського і Мазовецького, простягаючись на відстань 260 км відрізка річки Буг від гирла річки Крна до Зегжинського озера. На території Локальної групи дій включає повіті: Соколовський, Седлецький, Лосицький та Сім'ятицький.

Через природний характер річки та велику кількість птахів ця територія охороняється в рамках європейської мережі Натура 2000 як територія особливої охорони птахів під назвою «Долина Нижнього Бугу».

В межах території Натура 2000 «Долина Нижнього Бугу» є щонайменше 22 види птахів з Додатку I до Пташиної Директиви та 6 видів з Червоної книги Польщі. Це, зокрема: зміїд, лежень, бугайчик, лелека чорний, набережник, чирянка велика, чайка, чапля сіра, коловодник звичайний, баранець звичайний, кульон великий, широконосіска, синьошийка, крячок малий, крячок чорний, крячок річковий, грицик великий, пісочник малий, пісочник великий, рибалочка блакитний, лелека білий, шуліка чорний, деркач, пастушок і коловодник лісовий.

7. Obszar Natura 2000 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego

Kod obszaru: PLH200014

Powierzchnia: 117,10 ha

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO)

Status obszaru: obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW)

Obszar Natura 2000 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego położony jest w całości na terenie gmin Mielnik i Siemiatycze. Przedmiotem ochrony tego obszaru jest mopek - rzadki gatunek nietoperza, który na tym terenie znalazł optymalne warunki do zimowania. Dogodne warunki hibernacji znalazły jego kolonie w betonowych schronach z okresu II wojny światowej - fragment tzw. Linii Mołotowa. Są to schrony dwukondygnacyjne z okresu II wojny światowej, częściowo zniszczone podczas działań wojennych oraz prób wyburzenia. Mimo tych zniszczeń mopek chętnie z nich korzysta w okresie zimowym i wszelkie próby naprawienia lub doprowadzenia do stanu wyjściowego są w tym przypadku niewskazane.

Największym zagrożeniem dla populacji mopka jest presja turystyczna oraz traktowanie schronów jako wysypiska śmieci (zwłaszcza schrony sąsiadujące bezpośrednio z wsiami), a także jako mogilników.

Natura 2000 Area – Shelters of Brzesko Fortified Area

Code of the area: PLH200014

Area: 117.10 ha

Form of Natura 2000 protection: Special Area of Conservation

Status of the area: Site of Community Importance

Natura 2000 Area – Shelters of Brzesko Fortified Area is located entirely in Mielnik and Siemiatycze Communes. The main reason for protection is the existence of *Barbastrella* – rare type of bat. The conditions in this terrain are optimal for it to winter. Its colonies mostly choose concrete shelters from the Second World War – part of the Molotow Line – to hibernate. These shelters were partially destroyed during the war and later, during attempts to demolish them. Despite that, *Barbastrella* bats choose them frequently in winter. For this reason, any attempts to fix these shelters are not recommended.

The biggest threat for *Barbastrella* bats population is the tourist activity, utilization of the shelters as illegal garbage dumps (particularly shelters located near villages) or to store dangerous substances.

Територія Натура 2000 Сховища Берестейського укріпленого району

Код території: PLH200014

Площа: 117,10 га

Форма охорони в рамках мережі Натура 2000: особлива територія захисту оселищ (SOO)

Статус території: територія громадського значення (OZW)

Територія Натура 2000 Сховища Берестейського укріпленого району повністю розташовується на території гміни Мельник і Сім'ятичі. Предметом охорони цієї території є широковух – рідкісний вид рукокрилих, який знайшов на цій території оптимальні умови для зимівлі. Його колонії знайшли в бетонних укриттях часів Другої світової війни - фрагмент так званої Лінії Молотова - сприятливі умови для зимової сплячки. Це двоповерхові сховища часів Другої світової війни, частково зруйновані під час бойових дій та спроб знесення. Незважаючи на ці пошкодження, широковух любить використовувати їх взимку, і будь-які спроби відновити або повернути їх до початкового стану в цьому випадку недоцільні.

Найбільшою загрозою для популяції широковуха є туристичний тиск та трактування сховищ як сміттєзвалищ (особливо сховищ, які прилягають безпосередньо до сіл), а також як могильників.

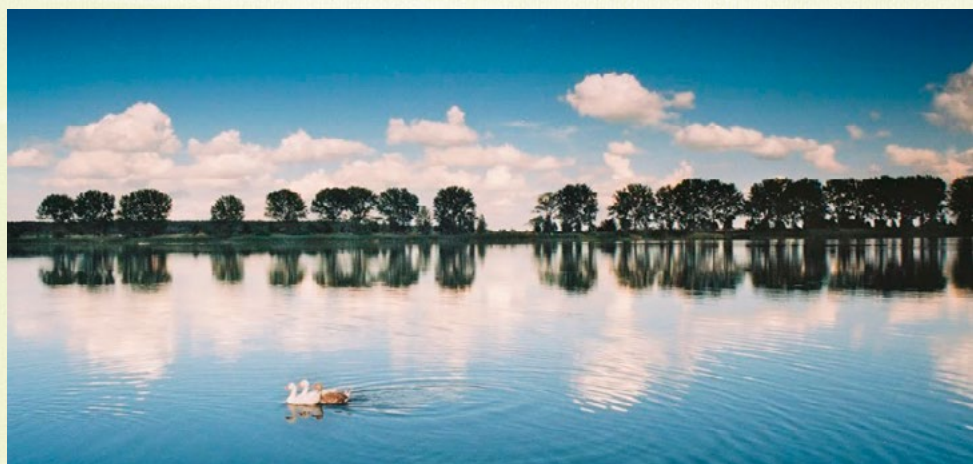
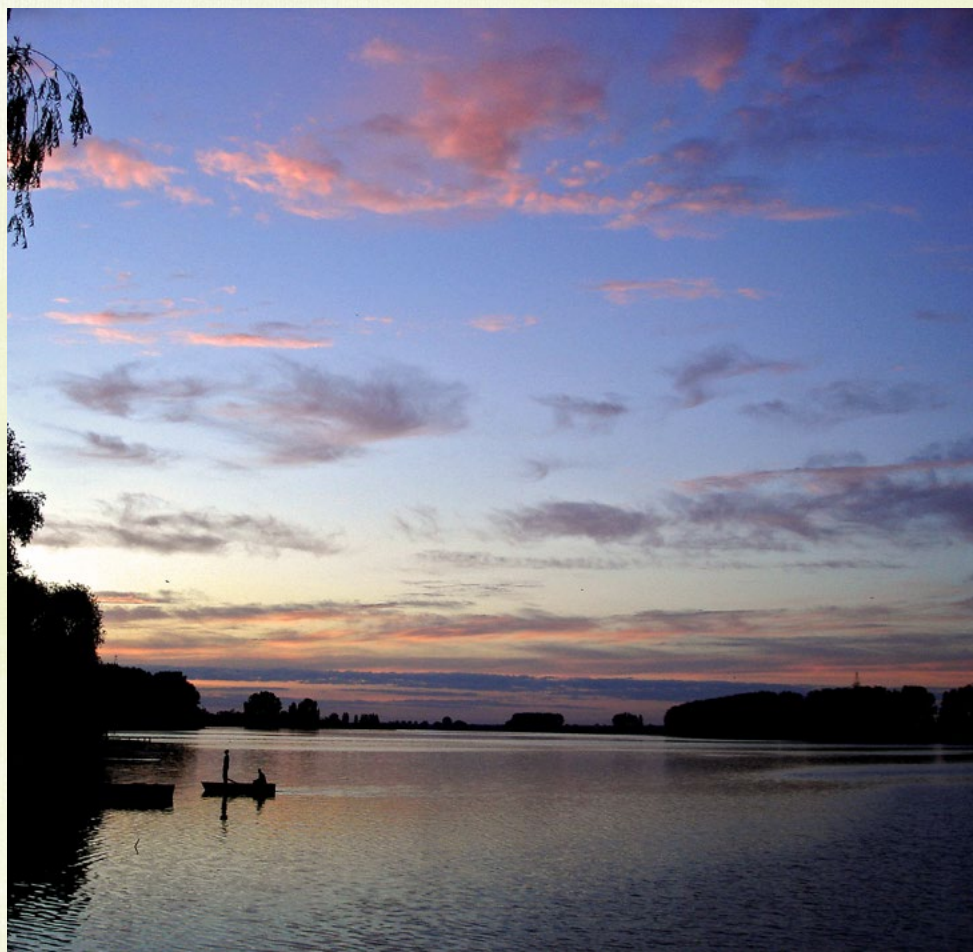
8. Obszar zachodniego Bugu – Małe Polesie - w obwodzie lwowskim

Świat zwierzęcy obwodu lwowskiego (fauna)

Skład gatunkowy przedstawicieli świata zwierzęcego w obwodzie lwowskim jest nadal dość zróżnicowany, ponieważ istnieją ku temu przesłanki przyrodnicze i sprzyjanie gospodarcze. Jednocześnie istnieje ogólna tendencja do zmniejszania się populacji, ich przymusowej migracji lub wymierania z powodu nadmiernej zmiany przyrody: masowego osuszania terenów bagiennych, intensywnego pozyskiwania drewna, budowy tam i stawów, chemizacji rolnictwa, stosowania szybkich maszyn do sianokosów, orania gruntów, wtrysku itp.

Choć żywe organizmy świata zwierzęcego są bardzo mobilne i w przeciwieństwie do roślin nie są przywiązane do określonego miejsca, ich rozmieszczenie przestrzenne jest ograniczone, co wywodzi się ze zmian w ogólnej liczbie przedstawicieli gatunku (populacji), koncentracją osobników na pewnym terenie oraz ich występowaniem.

Cechy biologiczne przedstawicieli fauny zmuszają je do życia w warunkach, do których są ewolucyjnie przystosowane. Z tego powodu zwierzęta (naziemne, podziemne, lądowe, ziemnowodne, latające, pływające, ssaki, ptaki, gady, płazy, ryby, robaki, mięczaki, stawonogi (skorupiaki, pająki, krocionogi, owady) wraz z roślinami, glebą, podłożem oraz innymi składnikami tworzą swoiste, przystosowane między sobą kombinacje (zoocenozy). Każdy ze składników tych kombinacji odgrywa pewną rolę w tym kompleksie, wywierając swój wpływ na innych i odczuwając ich wpływ na siebie.

Western Bug Area – Little Polesie – in Lviv Oblast

Due to good environmental conditions and appropriate care, the species of animals in Lviv Oblast is still very diversified. At the same time, massive drainage of swamps, intensive exploitation of forests for wood, construction of water tames and ponds, intensification of the use of chemicals in agriculture, utilization of fast-moving machines during the mowing of meadows, plowing of the fields and so on, the population of the animals is falling or migrating.

Despite the fact, that animals are able to move and are not tied to a particular habitat (unlike plants), their spatial location is limited due to the change of general number of animals in a population and concentration of a population on a specific area and their specific requirements.

Biological features of the representatives of fauna force them to live in the habitats they are evolutionarily adjusted to. For this reason, animals (terrestrial, gophers, amphibians, flying animals, mammals, birds, reptiles, amphibians, fish, worms, molluscs, arthropods (shellfish, spiders, millipedes, insects), together with plants, soil, ground and other various elements create typical, mutually dependent combinations (zoocenosis). Every component of these combinations has a role to play, affecting other components and experiencing the impact themselves.

Територія Західного Бугу – Мале Полісся – у Львівській області.

Видовий склад представників тваринного світу у Львівській області досі досить різноманітний, оскільки для цього існують природні умови та економічні переваги. Водночас існує загальна тенденція до зменшення популяції, вимушеної міграції чи вимирання через надмірну зміну природи: масового осушення водно-болотних угідь, інтенсивної вирубки лісу, будівництва гребель та ставків, використання хімії у сільському господарстві, використання швидкісних машин для сінокосу, орання землі, кроплення тощо.

Хоча живі організми тваринного світу дуже рухливі і, на відміну від рослин, вони не прикріплені до певного місця, їх просторове розміщення обмежене, що є результатом зміни загальної кількості представників виду (популяції), концентрації особин на певній території та їх появи.

Біологічні особливості представників фауни змушують їх жити в умовах, до яких вони еволюційно пристосовані. З цієї причини тварини (наземні, підземні, земні, земноводні, літаючі, плаваючі, ссавці, птахи, плазуни, рептилії, риби, черви, молюски, членистоногі (ракоподібні, павуки, багатоніжки, комахи) разом з рослинами, ґрунтом, субстратом та іншими компонентами створюють специфічні, пристосовані між собою комбінації (зооценози). Кожен із компонентів цих комбінацій відіграє певну роль у цьому комплексі, впливаючи на інших і відчуюючи їхній вплив на собі.

Wydra europejska (*Lutra Lutra*)
Eurasian otter (*Lutra Lutra*)
ВИДРА ЄВРОПЕЙСЬКА (*Lutra Lutra*)

Obecnie na Ukrainie gatunek ten jest szeroko rozpowszechniony wszędzie z wyjątkiem Krymu. Pod koniec lat 80. XX wieku nastąpiło zwiększenie obszaru występowania. Obserwuje się wzrost liczebności ze względu na zmniejszenie się presji polowań i globalnego ocieplenia, co pozwoliło zimowym migrantom oswajać nowe miejsca. Wydra prowadzi tryb życia o zmierzchu. Zamieszkuje norę z 1-2 wejściami znajdującymi się pod wodą i nad nią; często zajmuje stare siedliska piżmaków i bobrów. Żywi się rybami, płazami i rakami. Wiosną dietę uzupełniają owady, pijawki i muszle. Nie zaniechuje gadów, ptactwa wodnego, gryzoni i ryjówek. Zamieszkuje brzegi rzeki Bug jest gatunkiem łowieckim.
Źródło: <http://redbook-ua.org>

At the moment, this animal is widely present in the entire Ukraine, with an exception of Crimea. In the late 80s, otters spread significantly. The number of otters increased due to less hunting pressure and global warming, which enabled winter migrants to settle in new territories. Otters are most active at dusk. It inhabits dens with 1-2 entries below and above the water level; frequently otters use former habitats of muskrats and beavers. Otters eat mostly fish, amphibians and crayfish. In the spring, their diet is enriched with insects, leeches and shells. It does not forbear from reptiles, water birds, rodents and shrews. It inhabits the banks of the river Bug and it can be hunted for.
Source: <http://redbook-ua.org>

Зараз в Україні цей вид широко розповсюджений всюди крім Криму. Наприкінці 80-тих років відбулось збільшення території появи. Спостерігається зростання чисельності через зменшення тиску з боку полювання та глобального потепління, що дозволило зимовим мігрантам освоювати нові місця. Видра веде спосіб життя в сутінках. Мешкає в норі з 1-2 входами, розташованими над і під водою; часто займає старі оселища ондатри та бобра. Харчується рибою, земноводними та раками. Навесні раціон доповнюють комахи, п'явки та молюски. Не відмовляється від плазунів, водоплавних птахів, гризунів та землерийок.
Мешкає на березі річки Буг - мисливський вид
Джерело: <http://redbook-ua.org>

Wydra europejska (*Lutra Lutra*)

Eurasian otter (*Lutra Lutra*)

ВИДРА ЄВРОПЕЙСЬКА (*Lutra Lutra*)

Bocian czarny (*Ciconia Nigra*)
Black stork (*Ciconia Nigra*)
ЛЕЛЕКА ЧОРНИЙ (*Ciconia Nigra*)

Na Ukrainie gniazduje na Polesiu, w regionie karpackim, w niektórych miejscach na południu Lasostepu: na początku XXI wieku areal w znacznym stopniu się odnowił, liczebność sięga 400-450 par. , w obwodzie lwowskim - 30-40 osobników.

Zamieszkuje stare lasy w pobliżu zbiorników wodnych i bagien, podczas wędrówek występuje na łąkach, pastwiskach, polach przy zbiornikach wodnych. Przylatuje pod koniec marca - w kwietniu. Gniazduje w oddzielnych parach. Gniazduje na drzewach w rozgałęzieniu głównego pnia lub na dużych gałęziach bocznych na wysokości 3-20 m. Składa jaja w maju. Żywi się rybami, płazami, owadami wodnymi; czasami poluje na gady i mysie gryzonie. Jest gatunkiem chronionym.

Źródło: <http://redbook-ua.org>

In Ukraine, it mostly inhabits Polesia, in Carpathia region, in most cases in the south of th forest steppe: at the beginning of XXI century, the area of black stork increased, the population reaches 400-450 pairs, in Lviv Oblast – 30-40 birds. Storks choose old forests near swamps and lakes, during its migration it can be spotted on meadows, pastures and fields next to lakes. It first appears at the end of March – beginning of April. Storks usually nest in separate pairs, on trees. They build their nests in the branching of the main trunk or on large branches at the altitude of 3-20 metres. Laying eggs happens in May. Storks mostly eat fish, amphibians, water insects; sometimes storks hunt for reptiles and rodents.

Source: Źródło: <http://redbook-ua.org>

В Україні гніздиться на Поліссі, у Карпатському регіоні, у деяких місцях на півдні лісостепу: на початку XXI століття ареал у значній мірі відновився, чисельність досягнула 400-450 пар. , у Львівській області - 30-40 особин.

Заселяє старі ліси поблизу водойм та боліт, у період міграцій трапляється на луках, пасовищах, полях поряд з водоймами. Прилітає наприкінці березня — у квітні. Гніздиться окремими парами. Гнізда на деревах у розгалуженні головного стовбура або на великих бічних гілках на висоті 3–20 м. Відкладання яєць у травні. Живиться рибою, земноводними, водяними комахами; інколи полює на плазунів і мишоподібних гризунів. Це заповідний вид.

Джерело: <http://redbook-ua.org>

Puchacz zwyczajny (*Bubo Bubo*)
Eurasian eagle-owl (*Bubo Bubo*)
ПУГАЧ ЗВИЧАЙНИЙ (*Bubo Bubo*)

Puchacz zwyczajny jest aktywny o zmierzchu i w nocy. Gody następują pod koniec zimy. Jaja składa na przełomie lutego i marca. Gniazduje w głuchych obszarach lasów, wąwozów lub wychodni skalnych na ziemi w niszach, na wystęпах lub pod korzeniami drzew i krzewów.

Źródło: <http://redbook-ua.org>

Eurasian eagle owl is active at dusk and during the night. Mating process occurs at the end of winter. Eurasian eagle-owl lays eggs at the end of February-beginning of March. It mostly nests in deep forests, gorges or rocky outcrops on the ground, on the ledges or below the roots of trees and shrubs.

Source: <http://redbook-ua.org>

Пугач звичайний активний у сутінках і вночі. Токування відбувається наприкінці зими. Яйця відкладає в кінці лютого — на початку березня. Гніздиться на глухих ділянках лісів, байраків чи скельних виходів на землі в нішах, на виступах або під коріннями дерев і чагарників.

Джерело: <http://redbook-ua.org>

Paź Królowej (*Papilio Machaon*)

The Old World swallowtail (*Papilio Machaon*)

МАХАОН (*Papilio Machaon*)

Występuje na całym terytorium Ukrainy. Przyczyną zmiany liczebności jest pogorszenie się stanu biotopów spowodowane działalnością rolniczą (stosowanie pestycydów, nadmierny wypas zwierząt hodowlanych, koszenie i wypalanie traw itp.).

Lot motyli trwa od końca kwietnia do września. Samica składa 1-2 jaj na roślinach pastewnych. Rozwój jaj trwa 5-12 dni. Cechy morfologiczne: paź królowej ma rozpiętość skrzydeł - 69-92 mm. Chroniony jest we wszystkich rezerwach Ukrainy. W miejscach o dużej liczbie osobników danego gatunku wskazane jest tworzenie rezerwatów entomologicznych, ograniczenie wypasu zwierząt hodowlanych i sianokosów, oraz zakaz wypalania traw.

Źródło: <http://redbook-ua.org>

The Old World swallowtail can be spotted on the entire area of Ukraine. Its population recently changed due to the degradation of the biotope caused by agricultural activity (using pesticides, excessive grazing of the cattle, burning the grasslands, harvesting and so on).

The butterflies can be seen from the end of April until September. The females lay 1-2 eggs on fodder plants. The eggs develop within 5-12 days. Morphological features: the old world swallowtail's wings are 69-92 mm wide. The old world swallowtail is protected in all reserves in Ukraine. In the places where the population of this butterfly is particularly high, it is recommended to create entomological reserves, to reduce cattle grazing and mowing the meadows, as well as to prohibit grassland burning.

Source: <http://redbook-ua.org>

В Україні зустрічається повсюдно. Причиною зменшення чисельності є погіршення стану біотопів унаслідок господарської діяльності (застосування пестицидів, надмірне випасання худоби, викошування та випалювання трав тощо).

Літ метеликів триває з кінця квітня до вересня. Самка відкладає по 1–2 яйця на кормові рослини. Розвиток яєць триває 5–12 днів. Гусінь живиться на рослинах родини зонтичних. Зимує лялечка. Морфологічні ознаки: розмах крил Махаона - 69-92 мм. Охороняється у всіх заповідниках України. У місцях з високою чисельністю особин цього виду доцільним є створення ентомологічних заказників, лімітування випасання худоби та сінокосіння, заборона випалювання трав.

Джерело: <http://redbook-ua.org>

9. Łabędź niemy (*Cygnus Olor*)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*) - to ptak wodny z rodziny kaczkowatych (Anatidae). Na terenie Ukrainy spotyka się gatunki gniazdujące, wędrowne i zimujące. Wygląd zewnętrzny: Jest to duży ptak. Masa ciała 8,0-12,5 kg, długość ciała 145-160 cm, rozpiętość skrzydeł 208-238 cm. Dorosły samiec jest koloru białego, czarna uзда, duża czarna narośl u nasady górnej szczęki, czerwony dziób, czarne nogi. U dorosłej samicy narośl u nasady górnej szczęki jest mniejsza. U młodych ptaków upierzenie w pierwszym roku życia jest szarobrązowe (czasami występują białe osobniki); brak narośli u nasady górnej szczęki; brązowy dziób; następnego roku po pierzeniu jest prawie całkowicie biały; upierzenie głowy, górnej części szyi i skrzydeł jest koloru brązowoszarego; na trzeci rok życia upierzenie staje się takie same jak u dorosłego ptaka.

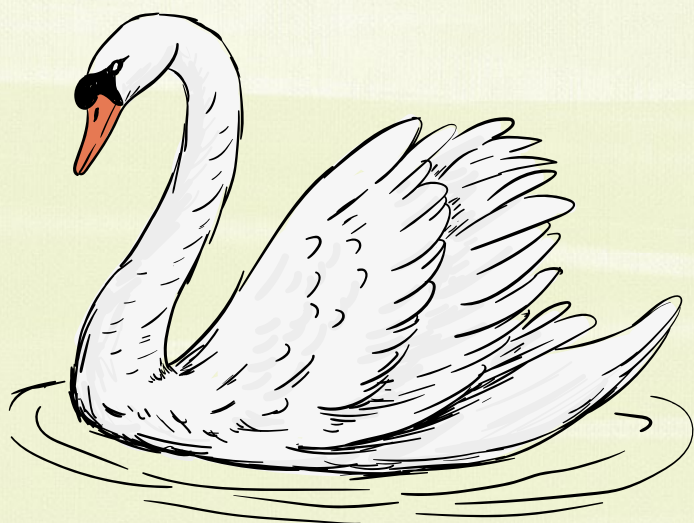
Dorosły łabędź niemy różni się od dorosłego łabędzia krzykliwego i łabędzia małego czerwonym dziobem, a także dodatkowo od dorosłego łabędzia małego różni się większym rozmiarem; młody łabędź niemy różni się od młodych osobników innych gatunków łabędzi brązowym upierzeniem oraz czarną nagą skórą u nasady dzioba.

Styl życia: Zamieszkuje zbiorniki wodne, porośnięte roślinnością wodną - limany, jeziora, stawy, a czasem bagna. Łabędź niemy gniazduje w pobliżu wody w trzinach małych jezior lub na rozlewiskach dużych rzek. Pary tworzą się na całe życie. Masywne gniazdo jest umieszczone w suchym miejscu wśród trzin lub w formie pływającej platformy. Do budowy wykorzystywane są łodygi turzycy, ożypalki, trzciny i wodorostów. Zbiera je samiec, a gniazdo buduje samica, która mocuje łodygi grudkami mułu. Gniazdo u podstawy ma średnicę ok. 1,5 m i wysokość do 60 cm. Na samym szczycie gniazda samica układa łęgowisko o głębokości 10-15 cm, które wyściela piórami puchowymi i miękkimi częściami roślin.

Pełny łęg składa się z 5-9 jaj. Wysiadywanie rozpoczyna się po złożeniu ostatniego jaja i trwa 34-38 dni. Nowo narodzone pisklęta pokryte są gęstym szarym puchem, i niedługo po wyschnięciu są gotowe do opuszczenia gniazda. W wieku 3 miesięcy młode łabędzie już dobrze latają i razem z dorosłymi osobnikami wędrują na zimowiska. Do następnej wiosny młode osobniki trzymają się rodziców, a potem łączą się w oddzielne grupy. Dopiero w wieku trzech lat młody łabędź staje się idealnie biały, a dojrzałość płciową osiąga w wieku 4 lat.

W okolicach Dobrotworu, wioski Stary Dobrotwór i Tyszyca, a także chutoru Kyji, można spotkać również bociana czarnego (*Ciconia nigra*), który jest wpisany do czerwonej księgi.

Źródło: <http://redbook-ua.org>

Area of wintering of mute swans (*Cygnus Olor*) in Dobrotvir

Mute swan (*Cygnus olor*) is a member of the waterfowl family (Anatidae). In Ukraine, various species of this animal can be spotted: nesting, migratory and wintering. It is a large bird. Its body mass may range from 8 to 12.5 kg, the length of its body ranges from 145 cm to 160 cm, whereas its wings may spread from 208 cm to 238 cm. Adult male is white, with a black base and a big black excrescence at the top of an upper jaw, red beak, black legs. Adult female has a smaller excrescence at the upper jaw. The feathers of a young bird (in its first year) is grey and brown (sometimes white); there is no excrescence at the top of the upper jaw; brown beak; during its second year, the feather turns white almost completely, apart from the upper part of the neck and parts of the wings, which remain brown and grey; during its third year, the color of feathers reaches the stage of an adult bird.

An adult mute swan differs from an adult whooper swan and an Bewick's swan with a red beak. Also, mute swan is bigger than Bewick's swan. Young mute swan differs from other young swans with brown feathers and black naked skin at the base of the beak.

Mute swans typically inhabit water environment covered with water plants – lakes, ponds and swamps. Mute swans usually nest near the water in reed grasses of small lakes or backwaters of large rivers. Swans form pairs for a lifetime. Their nests are huge, usually located in a dry spot in the reed grasses or in the form of floating platform. Swans use stems of carex, broadleaf cattail, reed grass and river-weed plants. Males collect those, whereas the nest itself is built by females, which assemble the stems with clods of mud. The diameter of the nest at its base is almost 1.5 metres. These nests are 60 centimetres tall. At the top of the nest, females prepare a den 10-15 centimetres deep, which is then filled with feathers and soft parts of plants.

Full clutch is usually 5 to 9 eggs. Hatching starts after the last egg is layed and takes around 34-38 days. Newborn birds are covered with thick grey fluff and soon after they are dry, they are ready to leave the nest. When the birds are 3 months old, they can fly well and they migrate to wintering spots with adult birds. Young birds stay with their parents until subsequent spring and then they look for a partner. At the age of three, young mute swan is perfectly white, whereas full reproductive maturity is reached at the age of four. Also, black stork (*Ciconia nigra*) can be spotted near Dobrotvir, the village Old Dobrotvir and Tishica, as well as Kyji khutor. The stork is in the Red Book.

Source: <http://redbook-ua.org>

Територія зимівлі лебедів-шипунів (*Cygnus olor*) у Добротворі

Лебідь-шипун *Cygnus olor*) – це водяний птах з родини качкових (Anatidae). На території України зустрічаються види, які гніздяться, мандрівні і зимуючі. Wygląd zewnętrzny: Це великий птах. Маса тіла 8,0-12,5 кг, довжина тіла 145-160 см, розмах крил 208-238 см. Дорослий самець має біле забарвлення, вуздечка чорна, біля основи верхньої щелепи великий чорний виріст, дзьоб червоний; ноги чорні. У дорослої самки виріст біля основи верхньої щелепи менший. У молодих птахів оперення в перший рік життя сірувато-буре (зрідка трапляються білі особини); виросту біля основи верхньої щелепи нема; дзьоб бурий; наступного року після линання майже цілком білий; голова, верх шиї та покривне пір'я крил бурувато-сірі; на третій рік життя оперення, як у дорослого птаха.

Дорослий лебідь-шипун відрізняється від дорослого лебедя-кликуну і малого лебедя червоним дзьобом, крім того, від дорослого малого лебедя — більшими розмірами; молодий лебідь-шипун відрізняється від молодих особин інших лебедів — бурішим оперенням і чорною головою шкірою біля основи дзьоба.

Styl życia: Населяє зарослі водною рослинністю водойми — лимани, озера, ставки, іноді болота. Лебідь-шипун гніздиться біля води в очеретах на дрібних озерах або в заплавах великих річок. Пари утворюються на все життя. Громіздке гніздо розташовується на сухому місці серед очерету або у вигляді плавучої платформи. Для побудови використовуються стебла осоки, рогозу, очерету й водорості. Їх збиранням займається самець, а спорудженням гнізда - самка, яка скріплює стебла грудочками мулу. Гніздо має в основі діаметр близько 1,5 м і висоту до 60 см. На самому верху гнізда самка облаштовує лоток глибиною 10-15 см, який вистилається пухом і м'якими частинами рослин.

Повна кладка складається з 5-9 яєць. Інкубація починається після відкладання останнього яйця та триває 34-38 днів. Новонароджені пташенята покриті густим сірим пухом і, ледь обсохнувши, готові покинути гніздо. У 3 місяці молоді лебеді добре літають і разом з дорослими прямують до місць зимівлі. До наступної весни молодь тримається разом з батьками, а потім згуртовується в окремі групи. Тільки у трирічному віці молодий лебідь стає бездоганно білим, а статеві зрілості досягає на 4 році.

В околицях Добротвора, селах Старий Добротвір та Тишиця, а також хуторі Киї можна зустріти і чорного лелеку (*Ciconia nigra*), занесеного до Червоної книги.

джерело: <http://redbook-ua.org>

10. Informacja turystyczna

Drohiczyn

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury
ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego 13
17-312 Drohiczyn

Nadbużańskie Centrum

Turystyki Kajakowej

ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego 24
17-312 Drohiczyn

Nadbużański Ośrodek Promocji Produktu Lokalnego – ZAGUBEK

ul. Targowa 1
17-312 Drohiczyn

W sezonie letnim (od maja do października) z informacji turystycznej można również skorzystać w Parku Kulturowo Historycznym „Bug – Pogranicze Kultur i Religii”, który mieści się przy ul. Mikołaja Kopernika 9 w Drohiczynie, czynnym codziennie, w godzinach 10.00 – 17.00 oraz w Parku Miejskim w „budce” z pamiątkami, przy placu Tadeusza Kościuszki.

Korczew

ul. ks. Stanisława Brzóska (na przeciwko Pałacu)
08-108 Korczew

Łosice

Urząd Miasta i Gminy Łosice
ul. Berka Joselewicza 13
08-200 Łosice
+48 83 306 88

Łosicki Dom kultury

ul. Józefa Piłsudskiego 4
08-200 Łosice
+48 83 357 33 25

Mielnik

ul. Brzeska 71
17-307 Mielnik
+48 85 657 71 00

Zabuże

Zabuże 40 (przy promie)
08-220 Sarnaki

Serpelice

Serpelice 74
08-220 Sarnaki

Siemiatycze

Plac Jana Pawła II 3A
+48 536 908 184

Drohiczyn

Municipal Centre of Culture
St. Kraszewskiego 13
17-312 Drohiczyn

Nadbużańskie Centrum

Turystyki Kajakowej

St. Kraszewskiego 24
17-312 Drohiczyn
Centre of Kayak Tourism

Centre of Local Product Promotion ZAGUBEK

St. Targowa 1
17-312 Drohiczyn

In the summer season (May – October) it is also possible to use tourist information services at Culture and History Park “Bug – Borderland of Cultures and Religions”, Kopernika 9, Drohiczyn, open daily from 10.00 am to 5.00 pm in the City Park in a stand with souvenirs, by Kościuszko square.

Korczew

St. Ks. Brzóska (vis-a-vis Pałacu)
08-108 Korczew

Łosice

Town Hall in Łosice
Łosicki Dom kultury
St. J. Piłsudskiego 4
08-200 Łosice
+48 83 357 33 25
Centre of Culture in Łosice

Mielnik

St. Brzeska 71
17-307 Mielnik
+48 85 657 71 00

Zabuże

Zabuże 40 (by the ferry)
08-220 Sarnaki

Serpelice

Serpelice 74
08-220 Sarnaki

Siemiatycze

Square Jana Pawła II 3A
+48 536 908 184

Дорогичин

Місько-гмінний культурний центр
вул. Krashevskoho, 13
17-312, Дорогичин

Надбужанський центр каякінгу
вул. Крашевського, 24
17-312, Дорогичин

Надбужанський центр просування
місцевого продукту – «ЗАГУБЕК»
вул. Таргова, 1
17-312, Дорогичин

В літній сезон (з травня до жовтня)
туристичною інформацією можна
також скористатись у Культурно
-історичному парку «Буг –
прикордоння культур і релігій», який
розташований на вул. Коперника, 9 у м.
Дорогичин, чинний щодня, з 10.00 до
17.00 год. та у Міському парку в «будці»
з сувенірами, біля площі Т. Костюшка.

Корчев

вул. Кс. Бжуски (vis-a-vis Pałacu)
08-108, Корчев

Лосіце

Управління міста Лосіце
вул. Берека Йоселевіча, 13
08-200, Лосіце
+48 83 306 88

Лосіцький будинок культури
вул. Ю. Пілсудського, 4
08-200, Лосіце
+48 83 357 33 25

Мельник

вул. Бжеска, 71
17-307, Мельник
+48 85 657 71 00

Забуже

Забуже, 40 (біля порому)
08-220, Сарнакі

Сerpеліце

Сerpеліце, 74
08-220, Сарнакі

Сім'ятичі

площа Яна Павла II, 3А
+48 536 908 184

11. Niekommercyjne atrakcje turystyczne

Dobrotwór

Pływanie na łodziach, kajakach i katamaranach - otm. Dobrotwór, ul. Ozerna, 4;

Stadion DTES (boisko do piłki nożnej, plac ze sztuczną nawierzchnią, lodowisko, kort tenisowy) - otm. Dobrotwór, ul. Budiwelna, 9a;

Trenażery - otm. Dobrotwór, ul. Budiwelna, 9a oraz ul. Sahajdacznego, 3; w. Stary Dobrotwór, ul. Mostowa, 23;

Muzeum Historyczno-Krajoznawcze otm. Dobrotwór i okolicznych wsi im. Josypa Brykajło - otm. Dobrotwór, ul. Sportywna, 2;

Platforma widokowa do obserwacji ptaków - w. Stary Dobrotwór.

Drohiczyn

Nadbużańskie Centrum Turystyki Kajakowej
ul. Kraszewskiego 24, 17-312 Drohiczyn
+48 501 701 152
www.bugunietsus.eu

Muzeum Diecezjalne im. Jana Pawła II w Drohiczynie
ul. J. I. Kraszewskiego 4, 17-312 Drohiczyn
+48 85 655 74 14

Muzeum Parku Historyczno-Kulturowego „Bug – pogranicze kultur i Religii” w Drohiczynie
ul. M. Kopernika 9, 17-312 Drohiczyn
+48 789 387 141
www.motocykle-drohiczyn.pl

Góra Zamkowa w Drohiczynie
ul. Zamkowa, 17-312 Drohiczyn

Kosów Lacki

Muzeum Treblinka. Niemiecki Nazistowski Obóz Zagłady i Obóz Pracy
08-330 Kosów Lacki
+48 25 781 16 58

Łosice

Muzeum Historii i Tradycji
Waldemara Kosieradzkiego
ul. Miła 1, 08-200 Łosice

Izba Pamięci Narodowej
w Niemojkach (siedziba szkoły)
Niemojki 157, 08-200 Łosice
Po wcześniejszym uzgodnieniu z dyrekcją szkoły +48 83 357 16 2

Mielnik

Ośrodek Dziejów Ziemi Mielnickiej
ul. Brzeska 71, 17-307 Mielnik
+48 85 657 71 00

Wystawa geologiczna skarbów Ziemi Mielnickiej w Mielniku nad Bugiem
ul. Sadowa 33, 17-307 Mielnik
+48 503 847 040

Góra zamkowa z grodziskiem z XI wieku w Mielniku
przewodnik +48 85 657 71 67 lub +48 513 300 794

Korczew

Zespół pałacowo-parkowy w Korczewie
ul. Ks. Brzóska 3a, 08-108 Korczew
+48 25 631 20 68

Sterdyń

Pałac Ossolińskich w Sterdyni
ul. Kościelna 43, 08-320 Sterdyń
+48 600 320 321

Non-commercial tourist attractions

Dobrotwór

Boat and catamaran cruising, kayaking

DTES Stadium (football playing field, square with artificial turf, ice rink, tennis court)

Trainers - otm. Dobrotwór, ul. Budiwelna, 9a and ul. Sahajdaczego, 3; w. Stary Dobrotwór, St. Mostowa, 23;

Josyp Brykajlo History and Sightseeing Museum of Dobrotvir and surrounding villages, Dobrotvir, ul. Sportywna, 2;

View platform for birdwatching, Stary Dobrotvir

Drohiczyn

Centre of Kayak Tourism
St. Kraszewskiego 24,
17-312 Drohiczyn
+48 501 701 152
www.bugunietsus.eu

John Paul II Diocesan Museum
in Drohiczyn
St. J. I. Kraszewskiego 4,
17-312 Drohiczyn
+48 85 655 74 14

Museum of the Culture and History Park
"Bug – Borderland of Cultures and Religions"
in Drohiczyn
St. M. Kopernika 9,
17-312 Drohiczyn
+48 789 387 141

Castle Hill in Drohiczyn
St. Zamkowa, 17-312 Drohiczyn

Kosów Lacki

Museum of the Nazi German Extermination and Forced Labour Camp Treblinka Kosów Lacki
08-330 Kosów Lacki
+48 25 781 16 58

Waldemar Kosieradzki Museum of History and Tradition
St. Miła 1, 08-200 Łosice

Chamber of National Remembrance in Niemojki (located in the school building)
Niemojki 157, 08-200 Łosice
Please arrange the visit with the school's management +48 83 357 16 2

Mielnik

Centre of History of Mielnik Region
St. Sadowa 33, 17-307 Mielnik
+48 503 847 040

Exhibition of geological treasures of Mielnik Region in Mielnik
St. Sadowa 33, 17-307 Mielnik
+48 503 847 040

Castle Hill and Settlement from XI century
Guide: +48 85 657 71 67, +48 513 300 794

Korczew

Palace and Park Complex in Korczew
St. Ks. Brzóska 3a, 08-108 Korczew
+48 25 631 20 68

Sterdyń

Ossoliński Palace in Sterdyń
St. Kościelna 43, 08-320 Sterdyń
+48 600 320 321

Некомерційні туристичні об'єкти

Добротвір

Плавання на човнах, каяках і катамаранах - смт. Добротвір, вул. Озерна, 4;

Стадіон ДТЕС (футбольне поле, майданчик зі штучним покриттям, каток, тенісний корт) - смт. Добротвір, вул. Будівельна, 9а;

Тренажери - смт. Добротвір, вул. Будівельна, 9а та вул. Сагайдачного, 3; с. Старий Добротвір, вул. Мостова, 23;

Історико-краєзнавчий музей смт. Добротвір та навколишніх сіл ім. Йосипа Брикайло - смт. Добротвір, вул. Спортивна, 2;

Оглядовий майданчик для спостереження за птахами - с. Старий Добротвір.

Дорогичин

Надбужанський центр каякінгу вул. Крашевського, 24, 17-312, Дорогичин +48 501 701 152

www.bugunietsus.eu

Єпархіяльний музей ім. Яна Павла II у Дорогичині

вул. Й. І. Крашевського, 4, 17-312,

Дорогичин

+48 85 655 74 14

Музей Культурно-історичного парку «Буг – прикордоння культур і релігій» у м. Дорогичин

вул. М. Коперника, 9, 17-312 Дорогичин

+48 789 387 141

www.motocykle-drohiczyn.pl

Замкова гора у м. Дорогичин вул. Замкова, 17-312, Дорогичин

Косув-Ляцький

Музей боротьби та мучеництва у Треблінці, Косув-Ляцький
08-330, Косув-Ляцький
+48 25 781 16 58

Лосіце

Музей історії і традицій Вальдемара Косєрадзкого
вул. Міла, 1, 08-200, Лосіце

Палата національної пам'яті у с. Немойкі (приміщення школи)
Немойкі, 157, 08-200, Лосіце
Після попереднього узгодження з дирекцією школи +48 83 357 16 2

Мельник

Центр історії Мельницького краю
вул. Бжєска, 71, 17-307, Мельник
+48 85 657 71 00
Геологічна експозиція скарбів Мельницького краю у Мельнику над Бугом
вул. Садова, 33, 17-307, Мельник
+48 503 847 040

Замкова гора з твердинею XI століття у Мельнику
гід +48 85 657 71 67
або +48 513 300 794

Корчев

Палацово-парковий комплекс у Корчеві
вул. Кс. Бжуски, 3а, 08-108, Корчев
+48 25 631 20 68

Стердинь

Палац Оссоліньських у Стердині
вул. Косьцельна, 43, 08-320, Стердинь
+48 600 320 321

12. Informacje o projekcie Information about the project Інформація про проект

Folder powstał w ramach realizacji projektu „Młodzi Lokalni Strażnicy Natury Doliny Bugu”.

Jest pokłosiem współpracy transgranicznej Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Tygiel Doliny Bugu” z Agencją Lokalnego Rozwoju Gospodarczego powiatu Kamionka-Bużańska w zakresie promocji i zachowania dziedzictwa naturalnego Doliny Bugu.

Projekt swym zakresem obejmuje:

- Warsztaty „Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego w Dolinie Bugu szansą na rozwój turystyki”
- Pomoce edukacyjne
- Budowę platformy ochrony przyrody w Dolinie Zachodniego Bugu
- Questy
- Grę memory
- Kampanię promocyjną dziedzictwa naturalnego i projektu.

The folder has been created within “Young Local Guardians of the Bug Valley Nature” Project, which is a consequence of cross-border cooperation of the Local Action Group “Bug Melting Pot” and Local Agency of Economic Development of Kamyanka-Buzka District, regarding promotion and natural heritage preservation of the Bug Valley.

The project's scope covers:

- “Environmental Heritage Preservation in the Bug Valley as a chance for tourism development” Workshops
- Educational materials
- Building of the platform for nature protection in the Western Bug Valley
- Quests
- Memory game
- Promotional campaign of the natural heritage and the project

Буклет був створений в рамках проєкту „Молоді місцеві охоронці природи долини Бугу”. Це результат транскордонного співробітництва асоціації «Місцева група активної діяльності – Тигель Долини Бугу» з громадською організацією «Агенція місцевого економічного розвитку Кам’янка-Бузького району» з метою популяризації та збереження природної спадщини долини Бугу.

В рамках проєкту реалізується:

- Тренінги „Збереження природної спадщини в долині Бугу як шанс для розвитку туризму”
- Розробка навчальних матеріалів
- Встановлення природоохоронної платформи в долині Західного Бугу
- Квести
- Гра для розвитку пам’яті
- Кампанія з промоції природної спадщини та проєкту.

Niniejszy folder został wydany przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014-2020. Za treść folderu odpowiada wyłącznie Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Tygiel Doliny Bugu” oraz Agencja lokalnego rozwoju gospodarczego powiatu Kamionka – Bużańska i nie może być on odbierany jako odzwierciedlenie stanowiska Unii Europejskiej.

The folder has been published with the financial support from European Union as a part of Cross Border Cooperation Programme Poland-Belarus-Ukraine 2014-2020. The content of the folder is the responsibility of Association ‘Local Action Group – Bug Melting Pot’ and Local Agency of Economic Development of Kamyanka-Buzka District and it cannot be considered as a reflection of European Union’s statement.

Цей буклет виданий за фінансової підтримки Європейського Союзу в рамках Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020. За зміст буклету несе відповідальність Асоціація „Місцева група активної діяльності – Тигель Долини Бугу”, та громадська організація «Агенція місцевого економічного розвитку Кам’янка-Бузького району», і його не можна тлумачити як відображення позиції Європейського Союзу.

ISBN: 978-83-960215-0-2